

Έπίκαιρο

Ο ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός (25η Μαρτίου)

Σήμερα, παιδιά, θά ξεκινήσουμε μ' ἓνα πείραμα: *Ἀνάβουμε ἓνα κερί καί καλοῦμε ἓνα ἀπό τὰ παιδιά γιά νά τό σβήσει. Ἀρχικά δέν προσπατεύουμε τή φλόγα, κι ἔτσι προφανῶς ἡ φλόγα θά σβήσει. Ἐπειτα καλοῦμε ἓνα ἢ καί περισσότερα παιδιά νά σβήσουν τή φλόγα, ἀλλά αὐτή τή φορά τήν προσπατεύουμε μέσα σ' ἓνα φαναράκι, ὅποτε δέν μποροῦν νά τή σβήσουν.*

Ὅπως γνωρίζετε, παιδιά, ἡ πατρίδα μας στή μακραίωνη ἱστορία της πέρασε πολλές δύσκολες ὥρες, σκληρές δοκιμασίες. Μιά ἀπό τίς πιό σκοτεινές σελίδες τῆς ἱστορίας της εἶναι ἡ ἐποχή τῆς Τουρκοκρατίας. Τετρακόσια χρόνια, **ἀπό τό 1453 ὥς τό 1821**, οἱ Ἕλληνες ἦταν κάτω ἀπό τήν τουρκική σκλαβιά. Ὅλα αὐτά τὰ χρόνια ζοῦσαν μέ φόβο, μέ πόνο, μέ πολλά βάσανα. Ὑπέφεραν πολλά, ὅπως γνωρίζετε ἀπό τήν ἱστορία. Κάτι ὅμως μέσα στήν ψυχή τοῦ Ἕλληνα ἔμενε ἄσβεστο καί ὀλόρθο: ἡ φλόγα τῆς ψυχῆς του, ἡ ἐλπίδα του (*ὑψώνουμε τό φαναράκι μέ τήν ἀναμμένη φλόγα*). Κι αὐτή τή φλόγα τήν κράτησαν ἀναμμένη ἄνθρωποι πού σάν φωτεινά λυχνάρια σκορποῦσαν φῶς μέσ στό σκοτάδι τῆς Τουρκοκρατίας καί γέμιζαν ἐλπίδα τούς σκλαβωμένους Ἕλληνες. Ἦταν **οἱ Διδάσκαλοι**

τοῦ Γένους, πού ἔδωσαν ὅλη τή ζωή τους γιά νά προετοιμάσουν τό ἔργο τῆς λευτεριάς τῶν ραγιαδῶν.

Ἕνας ἀπ' αὐτούς εἶναι καί ὁ ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, μέγας διδάσκαλος τοῦ γένους, μοναχός καί μάρτυρας. Θά παρακολουθήσουμε σήμερα σύντομα τή ζωή του.

Ὁ ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός, γνωστός καί σάν «Πατροκοσμάς», γεννήθηκε στό **Μεγάλο Δένδρο**, ἓνα χωριό τῆς Αἰτωλοακαρνανίας. Γι' αὐτό πῆρε καί τ' ὄνομα **«Αἰτωλός»**. Ἀπό μικρός ἦταν πολύ φιλομαθής, τοῦ ἄρεσε πολύ τό διάβασμα. Ὅταν μεγάλωσε, οἱ γονεῖς του τόν ἔστειλαν νά σπουδάσει στήν **Ἀθωνιάδα σχολή**, ἓνα σχολεῖο πού βρισκόταν μέσα στό Ἅγιο Ὄρος.

Ὁ **Κώνστας** -ἔτσι ὀνομαζόταν πρὶν γίνει μοναχός- ἀγάπησε τή μοναχική ζωή καί ἀποφάσισε νά μείνει στό Ἅγιο Ὄρος. Ἐγινε, λοιπόν, μοναχός μέ τ' ὄνομα **«Κοσμάς»**. Μέσα του ὅμως μιά ἐπιθυμία ἔκαιγε καί δέν τόν ἄφηνε νά ἡσυχάσει: «Πῶς μπορῶ νά μένω κλεισμένος μέσα στό κελί μου, ἐνῶ οἱ ἀδελφοί μου, οἱ ὑπόλοιποι Ἑλληνες, πονοῦν καί βασανίζονται ἀπό τοὺς Τούρκους;». Πῆρε, λοιπόν, τή μεγάλη ἀπόφαση: Νά φύγει ἀπό τό Ἅγιο Ὄρος καί ν' ἀφιερῶσει τή ζωή του στόν στηριγμό καί στήν καλλιέργεια τῶν ραγιαδῶν.

Ἔτσι καί ἔκανε. Ξεκίνησε τίς **περιοδεῖες** στή Βόρεια Ἑλλάδα, τή Θεσσαλία, τήν Ἥπειρο, ἀκόμη καί τά νησιά. Χιλιάδες ἦταν οἱ ψυχές πού ἄκουγαν τό κήρυγμά του καί ἔπαιρναν θάρρος καί δύναμη. Μέ δυό φτερούγες πετοῦσε ἀπό πλαγιά σέ πλαγιά, ἀπό χωριό σέ χωριό: Ἡ μιά φτερούγα ἦταν ἡ **ἅγια ζωή** του καί ἡ δεύτερη φτερούγα τὰ **φωτισμένα λόγια** του.

Ἀπ' ὅπου περνάει **χτίζει σχολεῖα**, γιατί βαθιά μέσα του πιστεύει ὅτι τὰ γράμματα θά ξυπνήσουν τοὺς ραγιαδες καί θά τοὺς ὀδηγήσουν στή λευτεριά. «Τό γένος μας μέ τήν ἀγραμματοσύνη ἀγρίεψε, γίναμε ὥσάν τά θηρία», ἔλεγε στούς ἀνθρώπους. «Γιά τοῦτο σᾶς

λέγω: Χτίστε σχολειά!». Ὁ κόσμος εἶχε τόσο μεγάλη ἐμπιστοσύνη σ' αὐτόν, πού μετά τό κήρυγμά του ἔδινε ὅ,τι εἶχε καί δέν εἶχε γιά τό γένος καί τήν πίστη: Οἱ ἄντρες μερικά λιγοστά γρόσια, οἱ γυναῖκες τά κοσμήματά τους, οἱ πλούσιοι ἀναλάμβαναν νά χτίσουν σχολεῖα, νά θρέψουν πεινασμένα παιδιά καί χῆρες. Ἔτσι, 247 σχολεῖα χτίστηκαν ἀπό τά χρήματα πού πρόσφερε ὁ κόσμος ὅταν ἄκουγε τά λόγια του, ἐνῶ 1.100 ἐγκαταλελειμμένα σχολεῖα εὐπρεπίστηκαν καί ξαναλειτούργησαν.

Παντοῦ ὁ κόσμος τόν ὑποδέχεται σάν ἅγιο. Κι αὐτός **στήνει ἕναν σταυρό** καί κάτω ἀπ' αὐτόν, ἀνεβασμένος πάνω σ' ἕνα σκαμνί, διδάσκει. Διδάσκει, κάνει θαύματα καί προφητεύει.

Νά καί μερικές ἀχτίδες ἀπό τή φωτισμένη διδασκαλία του (βλ. *ἐποπτικό ὕλικό*):

- Πρέπει νά χτίσετε σχολειά, γιατί τό σχολειό εἶναι αὐτό πού μορφώνει καί ξυπνᾷ τόν ἄνθρωπο.

- Νά μή βλασφημεῖτε, γιατί εἶναι μεγάλη ἁμαρτία.

- Ὅποιος ἔχει τροφή ἢ ροῦχα παραπάνω ἀπό τόν ἄλλο, νά τά μοιρασεῖ μ' αὐτόν πού δέν ἔχει. Ἔτσι ἡ ἀγάπη του θά εἶναι ἀληθινή καί ὄχι ψεύτικη.

- Νά κάνετε σωστά τόν σταυρό σας, κι ἔτσι θά εἶναι ὄπλο κατά τοῦ διαβόλου.

- Νά μήν πουλᾶτε καί ἀγοράζετε στά παζάρια τῆς Κυριακῆς, γιατί τό κέρδος πού γίνεται τήν Κυριακή εἶναι καταραμένο.

Ὁ Πατροκοσμᾶς δίνει ἰδιαίτερη βαρύτητα στήν **ἀργία τῆς Κυριακῆς**. «Χριστιανοί μου», ἔλεγε, «τήν Κυριακή ἀναστήθηκε ὁ Χριστός μας κι ἐμεῖς κάνουμε παζάρια μέ τούς σταυρωτές του; Κανένας χριστιανός στά παζάρια τῶν Ἑβραίων πού γίνονται Κυριακή!».

Αὐτό τό κήρυγμά του ὅμως θά τό πληρώσει ἀκριβά. Οἱ **Ἑβραῖοι** ἔχασαν ἐξαιτίας του τά κέρδη τους, ἀφοῦ οἱ χριστιανοί ἔπαψαν νά πηγαίνουν στά κυριακάτικα παζάρια τους. Ἔτσι, ἀποφάσισαν νά τόν βγάλουν ἀπ' τή μέση. Μέ πολλά γρόσια καταφέρνουν νά πείσουν

τόν **Κούρτ πασά**, παρότι συμπαθοῦσε κι ἐκτιμοῦσε τόν Πατροκοσμᾶ, νά τόν θανατώσει.

Μέ διαταγή τοῦ Κούρτ πασᾶ, λοιπόν, συλλαμβάνουν οἱ Τοῦρκοι τόν Ἅγιο κοντά στόν **Ἄψο ποταμό**. Τόν δένουν καί τόν ὀδηγοῦν σ' ἓνα σημεῖο ὅπου εἶχαν στήσει μιὰ θηλιά γιά νά τόν κρεμάσουν. Ἐκεῖνος μένει ἀτάραχος, γεμάτος ἀγάπη καί καλοσύνη γιά τούς σταυρωτές του. Γονατίζει καί προσεύχεται θερμά στόν Κύριο. Τόν παρακαλεῖ γιά ὅσους ἄκουσαν τό κήρυγμά του. Παρακαλεῖ ἀκόμη γιά τήν ταλαιπωρημένη πατρίδα μας, πού διατρέχει τόσους κινδύνους. Ζητᾶ ἀπό τόν Κύριο νά τόν συγχωρέσει καί νά τόν ἐλεήσει. Στό τέλος, σηκώνεται ὀρθιος, εὐλογεῖ τά τέσσερα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντα καί προτείνει τά χέρια του νά τά δέσουν.

Ἡ θηλιά σφίγγει καί ἡ ψυχή τοῦ Πατροκοσμᾶ φτερουγίζει στόν παράδεισο, κοντά στόν Χριστό μας πού τόσο ἀγάπησε. Τό σῶμα του τό πέταξαν οἱ Τοῦρκοι στό ποτάμι γιά νά μήν τό βρεῖ κανεῖς, νά τό φᾶνε τά ψάρια. Ἀλλά μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ τό βρῆκαν καί τό μάζεψαν οἱ χριστιανοί, καί μπόρεσαν μέ τιμές νά τό θάψουν.

Ὁ Πατροκοσμᾶς δέν ζοῦσε πιά. Τά φωτισμένα του λόγια ὅμως συνέχισαν νά παρηγοροῦν καί νά στηρίζουν τούς ραγιαδες. **Προφήτευσε**, βέβαια, ὅτι τά βάσανα τῶν Ἑλλήνων θά εἶναι πολλά. Τούς ἔδωσε ὅμως **κουράγιο καί δύναμη**, γιατί τούς διαβεβαίωσε ὅτι ἂν κρατήσουν στήν ψυχή τους τόν Χριστό καί τήν ἀγάπη γιά τήν πατρίδα, ἀκόμη κι ἂν ὅλος ὁ κόσμος πέσει ἐπάνω τους, δέν θά μπορέσει νά τούς τά πάρει.

Ὁ ἴδιος δέν ἔζησε νά δεῖ τό «ποθούμενο», δηλαδή τή λευτεριά τῆς πατρίδας μας. Ἦταν ὅμως αὐτός πού τό προετοίμασε μέ κόπο καί θυσία. Αὐτός πού **κράτησε ἀναμμένη τή φλόγα μέσα στίς ψυχές τῶν Ἑλλήνων**.

Ἡ Ἐκκλησία μας κατέταξε τόν Κοσμᾶ τόν Αἰτωλό ἀνάμεσα στούς ἁγίους καί τόν τοποθέτησε μάλιστα πλάι στούς μεγάλους ἀποστόλους, ὀνομάζοντάς τον **ἰσαπόστολο**. Τόν ὀνόμασε ἀκόμη **ὀσιομάρ-**

τυρα, ἐνῶ ἡ ἱστορία τὸν ὀνόμασε **ἐθνομάρτυρα**, **ἐθναπόστολο** καὶ **διδάσκαλο τοῦ γένους**. Ἡ μνήμη του γιορτάζεται στὶς **24 Αὐγούστου**, τὴ μέρα πού μαρτύρησε. Ὁ λαὸς μας ἐπλεξε γι' αὐτόν τὸ δί-
στιχο:

«Βοήθα μας ἂν Γιώργη καὶ σύ, ἅγιε Κοσμᾶ,
νά πάρουμε τὴν Πόλη καὶ τὴν Ἀγιά Σοφιά».

Κι ἐμεῖς σήμερα ἄς μάθουμε κάτι ἀπὸ τὴ διδασκαλία του κι ἄς
τό κρατήσουμε βαθιά μέσα μας σάν μιὰ μεγάλη καὶ ἱερὴ κληρονο-
μιά, εὐλογία καὶ δύναμη ἀπὸ τὸν μεγάλο αὐτὸ Ἅγιο τῆς Ἐκκλησίας
μας *(δείχνουμε τὸ σύνθημα πού ἀκολουθεῖ, βλ. ἐποπτικό ὑλικό, καὶ
προσπαθοῦμε νὰ τὸ μάθουμε ὅλοι μαζί)*.

**Χριστό κι Ἑλλάδα σὴν ψυχὴ
βαθιά μας ἄς κρατοῦμε.
Ἄν δέν τὰ δώσουμε ἐμεῖς,
νά μᾶς τὰ πάρουν δέν μποροῦνε!**

ΕΠΟΠΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

1. Ἑγχρωμες εἰκόνες.
2. «Ἀχτίδες τῆς διδασκαλίας του»: ὑλικό γιὰ ἐκτύπωση.
3. Ζωγραφιά.
4. Τὸ σύνθημα τοῦ μαθήματος.
5. Τὸ ἀπολυτίκιο τοῦ ἁγίου Κοσμᾶ σέ σελιδοδείκτη.